

การบริหารจัดการท้องถิ่นกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน LOCAL ADMINISTRATION AND THE DEVELOPMENT OF PEOPLE'S QUALITY OF LIFE

สุริยะ มาตรฐาน¹, ณัฐกานต์ หงษ์กุลเศรษฐ¹, พระครูศรีปริยัตยารักษ์ (ประสงค์ สงนอก)¹,
ไพรัตน์ เอิบสำโรง¹, พระครูขันติธรรมธารี (วิเชียร วงษ์ยาแดง)¹, รฤทธิ์ เขียนโคกกรวด²

Suriya Matham¹, Natthakan Hongkulseth¹, Phrakhrusripariyattarak (Prasong Songnok)¹,
Pairat Earbsamrong¹, Phrakhrukhantithamthari (Wichian Wongyadang)¹, Rarit Khiankokkrud²

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²นักวิชาการอิสระ

²Independent Scholar

*Corresponding Author E-mail: suri1358355@gmail.com

Received May 4, 2026; Revised June 23, 2026; Accepted June 25, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในยุคใหม่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวน โดยเน้นย้ำว่าการกระจายอำนาจ มิใช่เพียงการแบ่งมอบภารกิจตามระเบียบราชการ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่ตอบสนองต่อความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างแท้จริง โดยใช้วิธีการศึกษาจากการทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 เสาหลักสำคัญ ได้แก่ 1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่ครอบคลุมถึงระบบดิจิทัลและแนวคิดเมืองอัจฉริยะ 2. การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสวัสดิการสังคมผ่านระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยการเปลี่ยนต้นทุนทางวัฒนธรรมเป็นมูลค่าเพิ่มเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างรักตาม ความสำเร็จของเสาหลักเหล่านี้จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล และการเปลี่ยนผ่านบทบาทจากผู้ปกครองสู่ผู้ให้บริการสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมจากล่างขึ้นบน เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่พลเมือง ซึ่งจะเป็รากฐานสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตยในระดับฐานรากอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, การสรรหาบุคลากร, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

The objective of this academic article was to present guidelines for the management of Local Administrative Organizations (LAOs) in the new era amid a rapidly changing and uncertain environment. It emphasizes that decentralization should not merely involve the delegation of responsibilities under bureaucratic regulations but should serve as a transition toward area-based development that genuinely responds to geographical and cultural diversity. This study employed a documentary research approach by reviewing relevant

literature, concepts, theories, and research studies, followed by analysis and synthesis to develop appropriate management guidelines. The findings revealed that the sustainable improvement of citizens' quality of life is founded on three key pillars: 1. infrastructure and public service development, including digital systems and smart city initiatives; 2. human capital development and social welfare through a lifelong learning ecosystem; and 3. the promotion of the grassroots economy by transforming cultural assets into value-added resources that enhance community self-reliance. However, the success of these pillars depends on adherence to the principles of good governance and the transformation of the role of local administrative organizations from regulators to public service providers that emphasize bottom-up participation. Such an approach fosters citizens' sense of ownership, which serves as a crucial foundation for reducing inequality and strengthening grassroots democracy in a sustainable manner.

Keywords: Artificial Intelligence, Personnel Recruitment, Human Resource Management, Digital Technology

บทนำ

ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความผันผวนและความซับซ้อนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง บทบาทของ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)” ได้ทวีความสำคัญขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากเดิมที่ทำหน้าที่เป็นเพียงหน่วยงานรองรับนโยบายจากส่วนกลางและปฏิบัติงานตามกรอบคำสั่งที่กำหนดไว้ กลายเป็น “กลไกหลัก” ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่และกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมิได้เป็นเพียงหน่วยงานด้านบริการสาธารณะเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (สุริยะ มาตธรรม, 2568) นอกจากนี้ อปท. ยังต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนโดยตรง ดังนั้น การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความคล่องตัว โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม ในบริบทดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะ “ผู้นำการพัฒนาเชิงพื้นที่” ที่ไม่เพียงดำเนินงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด แต่ยังต้องสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศโดยรวมในระยะยาว หัวใจสำคัญของปรากฏการณ์นี้ คือ การกระจายอำนาจ ซึ่งมีใช่เพียงการแบ่งมอบภารกิจตามระเบียบราชการ แต่คือการคืนอำนาจการตัดสินใจและทรัพยากรทางการคลังกลับสู่มือของหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับปัญหาและเข้าใจบริบทพื้นที่ที่ดีที่สุด เพื่อทลายข้อจำกัดของนโยบายแบบมหาโหลที่มักมองข้ามความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น (Daft, 2015)

การบริหารจัดการท้องถิ่นยุคใหม่จึงมุ่งเน้นไปที่ การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Mintzberg, 1979) การวางรากฐานระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ ตลอดจนการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากผ่านการดึงดูดทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ความสำเร็จเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างมั่นคงไม่ได้เลยหากขาด ธรรมชาติและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนผ่านบทบาทจากผู้ปกครอง สู่ผู้ให้บริการสาธารณะที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ กระบวนการพัฒนาจากล่างขึ้นบนจะช่วยปลูกฝัง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ให้เกิดขึ้นในใจของพลเมือง ส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นมิใช่เพียงภาระหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นพลังร่วมของสังคมที่พร้อมจะขับเคลื่อนชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีศักดิ์ศรีเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตยในระดับมหภาคอย่างแท้จริง (ชิษณุพงศ์ ทองพวง, 2569)

ดังนั้น การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่คือการเปลี่ยนผ่านจากการรับคำสั่งสู่การใช้พื้นที่เป็นฐานในการตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความหลากหลายของชุมชนได้อย่างตรงจุด โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้และเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืน ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของพื้นที่ ซึ่งกระบวนการพัฒนาจากล่างขึ้นบนนี้ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศในระดับมหภาคอย่างมั่นคง

การกระจายอำนาจกับการตอบสนองความต้องการของประชาชน

การกระจายอำนาจไม่ใช่เพียงแค่การแบ่งภารกิจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่นตามระเบียบราชการเท่านั้น แต่คือ การส่งมอบอำนาจในการตัดสินใจ และอำนาจทางการคลังไปยังหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด หัวใจสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การทำลายข้อจำกัดของนโยบายชุดเดียวใช้ทั่วประเทศ ซึ่งมักไม่สามารถตอบโจทย์ความหลากหลายของพื้นที่ที่มีบริบททางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมที่ต่างกัน การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอิสระในการกำหนดทิศทางการพัฒนาภายใต้ความต้องการของคนในพื้นที่ หรือที่เรียกว่า การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐานจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด ตัวอย่างเช่น ท้องถิ่นในเขตเกษตรกรรมอาจเน้นการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็ก ในขณะที่ท้องถิ่นในเขตเมืองอาจให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษทางอากาศหรือการคมนาคมขนส่ง ซึ่งการตัดสินใจเหล่านี้หากทำโดยคนในพื้นที่ย่อมมีโอกาสผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของประชาชน

นอกจากนี้ การกระจายอำนาจยังส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์หรือปัญหาเร่งด่วนในชุมชน ท้องถิ่นสามารถบังคับใช้อำนาจและงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทันทีโดยไม่ต้องรอความเห็นชอบผ่านลำดับขั้นที่ซับซ้อนของส่วนกลาง กระบวนการนี้ยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เพราะพวกเขาเห็นว่าภาษีและเสียงของตนมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัว ความเชื่อมโยงนี้เองที่เปลี่ยนจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองมาเป็นผู้ให้บริการสาธารณะกับผู้รับบริการทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการรักษาผลประโยชน์และติดตามการทำงานของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนเพราะเป็นการพัฒนาที่เกิดจากฐานรากอย่างแท้จริง ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว การกระจายอำนาจที่เข้มแข็งจะกลายเป็นเกราะป้องกันความเหลื่อมล้ำและเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของระบอบประชาธิปไตยในระดับมหภาคต่อไป (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2568)

ดังนั้น การกระจายอำนาจคือการส่งมอบอำนาจตัดสินใจและงบประมาณสู่ท้องถิ่น เพื่อทลายข้อจำกัดของนโยบายแบบเหมาโหลและตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ได้อย่างตรงจุด การบริหารรูปแบบนี้ช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการแก้ปัญหาเร่งด่วนและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบให้แกประชาชน ส่งผลให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่คุ้มค่าภายใต้การตรวจสอบอย่างใกล้ชิด ซึ่งนับเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเข้มแข็งให้แกระบอบประชาธิปไตยจากฐานรากอย่างยั่งยืน

การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ

การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในบริบทสังคมปัจจุบัน มิได้จำกัดอยู่เพียงการดำเนินงานด้านกายภาพตามภารกิจดั้งเดิม เช่น การก่อสร้างถนน การซ่อมแซมทางสัญจร หรือการขุดลอกคูคลองเท่านั้น หากแต่ได้ขยายบทบาทไปสู่การเป็น “กลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” และเป็นฐานรากของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่อย่างรอบด้าน การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานจึงไม่ใช่เพียงการสร้างสิ่งปลูกสร้าง แต่เป็นการสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของชุมชนให้สามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ในมิติของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมุ่งสร้าง “ความมั่นคงเชิงพื้นที่” ให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยเฉพาะระบบสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น ระบบไฟฟ้าส่องสว่างสาธารณะ ซึ่งมีได้มีบทบาทเพียงเพื่อความสะดวกในการสัญจรเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การลดอุบัติเหตุ และการสร้างความมั่นใจให้แกประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลที่ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ ท้องถิ่นควรส่งเสริมการนำพลังงานสะอาดและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ เช่น ระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในระยะยาว ลดภาระงบประมาณของรัฐ และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ระบบน้ำประปาและการจัดการทรัพยากรน้ำถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงชีวิตและสุขภาวะของประชาชน ท้องถิ่นจำเป็นต้องพัฒนาระบบน้ำประปาที่มีทั้ง “ปริมาณเพียงพอ” และ “คุณภาพได้มาตรฐาน” เพื่อรองรับการอุปโภคบริโภคของประชาชนในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในชุมชนชนบทหรือพื้นที่ที่ระบบประปาส่วนกลางยังเข้าไม่ถึง การบริหารจัดการน้ำจึงต้องดำเนินการอย่างบูรณาการ ทั้งการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ การปรับปรุงระบบกรองน้ำ การวางระบบท่อส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า นอกจากนี้ ท้องถิ่นยังต้องเตรียมความพร้อมต่อปัญหายุ่งยากและอุทกภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการวางแผนบริหารจัดการน้ำเชิงรุก เพื่อสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำให้แกชุมชนในระยะยาว

อีกประเด็นสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลชุมชน ซึ่งถือเป็นบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ปัญหาขยะมูลฝอย น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ เป็นปัญหาที่สะสมและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในวงกว้าง ท้องถิ่นจึงต้องพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะอย่างครบวงจร เริ่มตั้งแต่การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคัดแยกขยะจากต้นทาง การส่งเสริมการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ใหม่ การลดปริมาณขยะในครัวเรือน ไปจนถึงการกำจัดขยะตามหลักสุขาภิบาลที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การจัดการขยะในยุคใหม่ควรมุ่งสู่แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด การเพิ่มพื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะ และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจภายในชุมชน ส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุ และคนวัยทำงานที่ต้องเผชิญกับสภาวะความเครียด

จากการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน การออกแบบพื้นที่สาธารณะจึงควรยึดหลัก “การออกแบบเพื่อคนทั้งมวล” คำนึงถึงความสะดวก ปลอดภัย และการเข้าถึงของคนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้พิการและผู้สูงอายุ เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากบริการสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมและไม่ถูกกีดกันจากข้อจำกัดทางกายภาพ นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพแล้ว การพัฒนา “โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล” ถือเป็นภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่งดำเนินการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลและเมืองอัจฉริยะในอนาคต เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงโลกดิจิทัลได้อย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในด้านการบริหารจัดการภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ระบบชำระภาษีออนไลน์ การแจ้งปัญหาหรือเหตุฉุกเฉินผ่านแอปพลิเคชัน การติดตามสถานะคำร้อง การเผยแพร่ข้อมูลงบประมาณและโครงการพัฒนาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ตลอดจนการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นผ่านระบบดิจิทัล การดำเนินงานลักษณะนี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความโปร่งใส ลดขั้นตอนทางราชการ ลดโอกาสในการทุจริต และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่บริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลและยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (สมคิด บางโม, 2563)

ดังนั้น การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องมองอย่างเชื่อมโยงทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีควบคู่กัน การพัฒนาไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการก่อสร้างหรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องสร้างระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในระยะยาวและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริง เพราะโครงสร้างพื้นฐานที่ดีมีใช้เพียงสิ่งปลูกสร้างที่มองเห็นได้เท่านั้น หากแต่เป็น “รากฐานแห่งความมั่นคงของชุมชน” และเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้เติบโตอย่างสมดุล ยั่งยืน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังในสังคมยุคใหม่

การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสวัสดิการสังคม

การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสวัสดิการสังคมในระดับท้องถิ่น เป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งสร้างคุณค่าและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน แนวคิดดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงการให้ความช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุน แต่ครอบคลุมถึงการสร้างระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และการมีสุขภาวะที่ดีของประชาชนในทุกช่วงวัย ในด้านการศึกษา และการพัฒนาทุนมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างประชากรที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการจึงควรมุ่งส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่กับการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เช่น ห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัล หรือพื้นที่พัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม ขณะเดียวกัน การบริหารงานด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมในยุคปัจจุบันควรเปลี่ยนบทบาทจากการให้ความช่วยเหลือเชิงรับไปสู่การสร้างระบบป้องกันและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคมามากกว่าการรักษา เช่น การสนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และการใช้ฐานข้อมูลสุขภาพในการติดตามดูแลประชาชนอย่างทั่วถึงและแม่นยำ

นอกจากนี้ การจัดสวัสดิการสังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในบริบทของสังคมสูงวัยที่กำลังขยายตัว ท้องถิ่นควรพัฒนานวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์ดูแลสุขภาพ หรือกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อป้องกันภาวะพึ่งพิงและเสริมสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการสังคมจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบูรณาการข้อมูลและสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน ภาคเอกชน และเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตรงเป้าหมาย และทั่วถึง การลงทุนด้านการพัฒนามนุษย์ในลักษณะดังกล่าวไม่เพียงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเท่านั้น แต่ยังช่วยลดภาระด้านสาธารณสุขและสวัสดิการในระยะยาว รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและความสามารถในการแข่งขันของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (Kotter, 1996)

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และสวัสดิการสังคมในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านจากการให้ความช่วยเหลือแบบเชิงรับไปสู่การสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้และสุขภาวะเชิงรุก โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลและแนวคิดเมืองอัจฉริยะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูลและบริการสาธารณะ ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การป้องกันปัญหาสุขภาพ การดูแลสังคมสูงวัย และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคต

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการพึ่งพาตนเอง

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการพึ่งพาตนเองถือเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง ลดความเปราะบางจากภาวะเศรษฐกิจภายนอก และเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในพื้นที่ของตนเอง แนวคิดดังกล่าวมิได้มุ่งเน้นเพียงการเพิ่มรายได้เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างระบบเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว ในบริบทของการพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเป็น “กลไกเชื่อมโยง” ระหว่างทรัพยากรในชุมชนกับโอกาสทางเศรษฐกิจภายนอก โดยส่งเสริมให้ชุมชนใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มผ่านกระบวนการบริหารจัดการสมัยใหม่และนวัตกรรมทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การแปรรูปสินค้าเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการสร้างแบรนด์ท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้สินค้าชุมชนมีความโดดเด่น สามารถแข่งขันในตลาดได้มากขึ้น และสร้างรายได้กลับคืนสู่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการรายย่อยยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก เพราะช่วยสร้างการจ้างงานในพื้นที่ ลดการว่างงาน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนและแรงงานวัยทำงาน สามารถประกอบอาชีพในภูมิลำเนาของตนเองได้ ส่งผลให้ปัญหาการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมืองใหญ่ลดลง สถาบันครอบครัวและโครงสร้างชุมชนจึงมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งยังช่วยรักษาวินัยชีวิต วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

การพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน โดยเน้นการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีการเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรอบคอบ (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2567) ท้องถิ่นจึงควรส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน การรวมกลุ่มดังกล่าวยังช่วยให้ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ถือเป็นอีกกลไกสำคัญ ในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในยุคปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจำหน่ายสินค้าได้โดยตรงถึงผู้บริโภค ซึ่งช่วยลด การพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง เพิ่มโอกาสทางการตลาด และสร้างรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้นแก่ผู้ผลิตในชุมชน ขณะเดียวกัน การพัฒนาทักษะอาชีพใหม่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริการชุมชน หรือการแปรรูปสินค้าเกษตรมูลค่าสูง จะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกประเด็นสำคัญคือการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและ พลังงานในระดับชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง การส่งเสริมเกษตรผสมผสาน เกษตร อินทรีย์ การปลูกพืชเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน รวมถึงการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์หรือ พลังงานชีวมวลในระดับหมู่บ้าน จะช่วยลดค่าใช้จ่ายของประชาชน เพิ่มความมั่นคงในการดำรงชีวิต และเสริม ศักยภาพในการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ หรือความผันผวนของราคาพลังงานในอนาคต ดังนั้น การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการพึ่งพาตนเองจึงมิใช่เพียงนโยบายด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็น กระบวนการพัฒนาชุมชนอย่างองค์รวมที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพในการจัดการตนเอง และสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงและ ยั่งยืนในระยะยาว (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2566)

ดังนั้น การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากต้นทุนวัฒนธรรมและทรัพยากร ท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวกลางเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนสู่ตลาดดิจิทัลและระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ซึ่งไม่ เพียงแต่ช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย แต่ยังช่วยลดการย้ายถิ่นฐาน เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มั่นคงพร้อมรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรากฐานสำคัญที่ตัดสินความสำเร็จหรือความ ล้มเหลวของการพัฒนาท้องถิ่น โดยในแง่ของธรรมาภิบาล นั้นไม่ได้เป็นเพียงหลักการทางนิติธรรมหรือการทำ ตามกฎหมายเท่านั้น แต่คือการสร้างระบบการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ท้องถิ่นที่ยึดถือธรรมาภิบาลจะมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและสร้างความ เชื่อมั่นให้กับประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความไว้วางใจต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะนำไปสู่ความ ร่วมมือที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้นถือเป็นเรื่องหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ระดับฐานราก การบริหารจัดการยุคใหม่ต้องปรับเปลี่ยนจากการสั่งการจากบนลงล่างมาเป็นการบูรณาการจาก ล่างขึ้นบน โดยเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผนพัฒนา พื้นที่ของตนเองผ่านกระบวนการประชาคม การร่วมทำในลักษณะของอาสาสมัครหรือวิสาหกิจชุมชน ไปจนถึง การร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการที่เกิดขึ้นนั้นตอบสนอง ต่อปัญหาความเดือดร้อนที่แท้จริง ไม่ใช่โครงการที่ถูกยัดเยียดโดยคนนอกพื้นที่

นอกจากนี้ การนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดอุปสรรคด้านเวลาและระยะทาง ทำให้คนรุ่นใหม่และผู้ที่ไม่มีความสะดวกในการเดินทางมาประชุมสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ได้ การประสานกันระหว่างหลักธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งและการมีส่วนร่วมที่กว้างขวางจะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดสำนึกความเป็นพลเมือง ที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของท้องถิ่นร่วมกัน ซึ่งความรู้สึกนี้เองที่จะเป็นกลไกสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากร พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยไม่ต้องพึ่งพิงงบประมาณหรือการตัดสินใจจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว (วัชรมน จันรอง และคณะ, 2564)

ดังนั้น ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนคือรากฐานสู่ความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน โดยอาศัยระบบบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดเผยข้อมูล เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ประชาชน ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนผ่านสู่การบริหารแบบล่างขึ้นบน ที่เปิดโอกาสให้พลเมืองร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตรวจสอบในทุกขั้นตอน รวมถึงการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาช่วยขยายช่องทางการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริงโดยไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

การบริหารจัดการท้องถิ่นกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

การบริหารจัดการท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด สามารถรับรู้ปัญหา ความต้องการ และบริบทเฉพาะของพื้นที่ได้อย่างตรงจุดและการสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบระบายน้ำ และการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของประชาชน หากมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และมีสุขอนามัยที่ดี ขณะเดียวกันยังช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนและสร้างความน่าอยู่ให้แก่พื้นที่

2. ด้านเศรษฐกิจท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ และผู้ประกอบการรายย่อย รวมทั้งส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ลดปัญหาการว่างงาน และเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

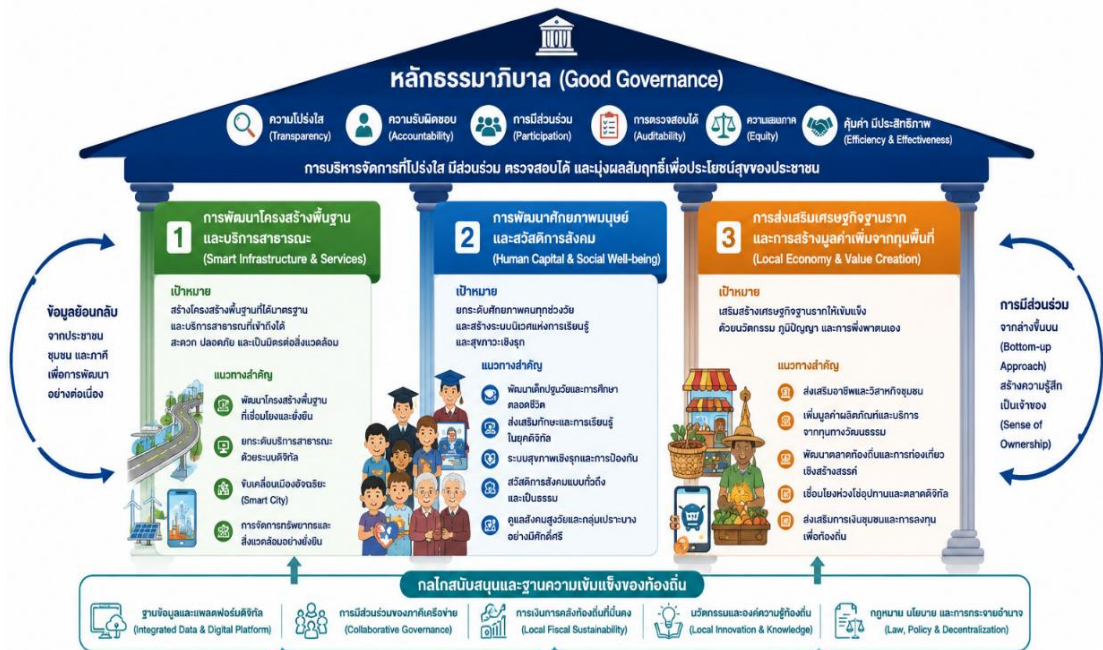
3. ด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ท้องถิ่นมีบทบาทในการสนับสนุนสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม กีฬา นันทนาการ ยังช่วยเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและจิตใจ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน

4. ด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนผ่านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การดำเนินงานดังกล่าวช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม

ดังนั้น การบริหารจัดการท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ย่อมจะนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และเกิดการพัฒนายั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

แสดงความเชื่อมโยงของ 3 เสาหลักนี้ภายใต้ร่มของหลักธรรมาภิบาล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่
ที่มา: สุริยะ มาทธิรม และคณะ

สรุป

หัวใจสำคัญเริ่มต้นจากการกระจายอำนาจ ซึ่งมีใช้เพียงการมอบหมายภารกิจแต่คือการคืนอำนาจการตัดสินใจและงบประมาณให้แก่คนในพื้นที่ เพื่อหลายข้อจำกัดของนโยบายแบบเหมาโหล และเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์อย่างแม่นยำ ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสะท้อนผ่าน 3 เสาหลักที่เชื่อมโยงกัน คือ การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีได้มองเพียงถนนหรือไฟฟ้า แต่ขยายขอบเขตสู่โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเมืองอัจฉริยะเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ที่มุ่งสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็กจนถึงสังคมสูงวัย และ การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ที่เปลี่ยนทุนวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าเพิ่ม ช่วยให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ท่ามกลางความผันผวนของโลกยุคใหม่ รากฐานที่จะทำให้การดำเนินงานทั้งหมดมีความยั่งยืนคือ ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีหลักความโปร่งใสเป็นเครื่องมือสร้างความไว้วางใจ และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อน เมื่อประชาชนรู้สึกถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีสำนึกความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและจะกลายเป็นพลังร่วมของสังคมที่พร้อมจะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนยั่งยืนจากฐานรากอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- คำนาย อภิปรัชญาสกุล (2567). เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์ พับลิชชิง.
- ชิษณุพงศ์ ทองพวง. (2569). การบริหารจัดการเพื่อการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามจุลละมณฑล จำกัด.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2566) .กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ. กรุงเทพฯ: Greatidea.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2568). ทฤษฎีผู้นำและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามจุลละมณฑล จำกัด.
- วัชรมน จันรอง และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 142–154.
- สมคิด บางโม. (2568). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุริยะ มาตรฐาน (2568). รัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Daft, R. L. (2015). *Organization Theory and Design* (12th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Kotter, J. P. (1996) *Leading Change*. Harvard Business School Press, Boston: Harvard Business School Press.
- Mintzberg, H. (1979). *The Structuring of Organizations: A Synthesis of the Research*. Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall.